

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח
יום ו' ערש"ק ט"ז תמוז תשפ"ב
פרשת פינחס
גליון תקמ"ה
שנה י"א

מפי ספרים וסופרים

הקרבה עצמית

מנע מזוממי רעת המלך לבצע את פעולתם, במהירות רבה. שומר הראש חשב לעצמו, בוודאי כשנגיע למשכן בית המלך מחכה לי מסיבה תגמול יאה וחיים מאושרים... עבר חודש, עברו חודשיים וכלום לא קרה. ניסה השומר ברמזים להזכיר להמלך וזה כאילו לא הבין... עד שהשומר אזר אומץ ואמר להמלך: "אני חייב לשתף אותך בהרגשה שיש לי... במה אני פחות טוב מהמנקה שלך? לו עשית מסיבה ונתת לו סכום נאה, ואילו אני הצלתי אותך משני שודדים ולי לא נתת דבר. היתכן?!" ענה לו המלך: "יקירי, זה התפקיד שלך!. לכך הוכשרת ונועדת, בשביל זה אתה מקבל משכורת. ואילו אותו נער, זה היה לפלא איך מסר את נפשו למעני שהוא לא היה חייב ולמרות שאיננו מוכשר למצבים הללו - עשה הוא מעל המוטל עליו. ואילו אתה עשית את המוטל עליך, לכן אין אתה ראוי ליחס מיוחד!..."

כן הוא הנמשל: כך קרה בדיוק עם פנחס שנאמר: "ויקם מתוך העדה", מהי עדה? קם מעדת סנהדרין שפנחס היה שופט בתוך עדת סנהדרין ומסר את נפשו על קידוש ה' לקנאות את קנאתו בתפקיד שלא מוטל עליו ושלא הוכשר בשבילו, מה לו להתעסק עם עבריינים? יכול היה הוא לומר: "בשביל זה יש שופטים ושוטרים שיטפלו במצבים אלו..."

אלא זה היה פלא שעשה פנחס מעל המוטל עליו ולכן אמר ה': "הנני נותן לו את בריתי שלום".

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" פינחס לא נקרא כהן כיוון שגודל לפני שחילקו הכהונה, אך אחרי קנאתו את קנאת ה' זכה להיות כהן שנאמר הנני נותן לו את בריתי שלום. זאת בזכות מסירות הנפש של פנחס שלא פחד שייהרג בידי שבט שמעון כי ידוע שבט שמעון מוציאים לפועל כמו בנקמה בשכם במעשה דינה בת יעקב. ועוד נאמר לשבחו של פנחס, שלא ידע שמלאך ה' יעזור לו.

מובא במדרש תנחומא שנים עשר ניסים שקרו לפנחס: הרומח לא נשבר בבטנם של זמרי וכזבי בת צור. הוא העלה אותם למעלה כמו דבר קל שמעלים ביד לאוויר, שזה דורש המון כוח. בנוסף, לא פרחו נשמתם מיד, כדי שפנחס לא יטמא למת.

כמו כן, לא טפטפו טיפות של דם מבטנם שלא יטמאו את פנחס הכהן. הוא תלה אותם על ענף עץ והענף לא נשבר. גם נוסף ארע לו כאשר כל שבט שמעון רצה לפגוע בפנחס והמלאך עצר אותם. כל זה ועוד עשה הקב"ה בשביל פנחס שחשב על שמו יתברך...

משל למה הדבר דומה: למלך עשיר גדול שהלך עם המשרת - מנקה חדרים בביתו לביקור בעיירה סמוכה. והנה בדרך תקף אותם שודד. הנער נחלץ להגן על המלך במסירות נפש גדולה. כגמול נתן לו המלך מכיסו הפרטי סכום של מיליון דולר ושייב אתו במסיבה גדולה שערך לכבודו.

לאחר מספר חודשים נשנה הדבר אך הפעם היה הותקף המלך כאשר שומר ראשו האישי מהמובחרים של צבא מלכות המלך. שומר הראש

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

בפרשה זו יש את כל הקרבנות המוספים מכל המועדים

פ' פנחס. הרבי ר' בונים מפרשיסחא זי"ע היה שמח מאוד בפרשה זו, משום שיש בה כל הקרבנות המוספים מכל המועדים, היינו כי הקריאה בפרשה זו פועלת רזיזות והתחדשות לדורות, להיעשות כלי מוכשר לקבל אורות כל המועדים בבוא עתם. (כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

ההבדל בין משה רבינו ע"ה ליהושע

ונתת מהודך עליו (כ"ה, ב).

והדרשו מהודך ולא כל הודך זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. ודקדק כ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה למה אמרו כן דווקא הזקנים, הלא גם הצעירים זכרו את משה, ואמר רבינו זי"ע דאיתא הפ' פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה דמשרע"ה השפיע להדור מצד עצמו כאור החמה שאורה הוא מעצמותה, אבל יהושע כל השפעתו השפיע מכוחו של משה כאור הלבנה שכל כוחה שמקבלת אורה מהחמה. ולכן הצעירים שלא זכרו את משרע"ה בכל ימי הנהגתו המה לא הבחינו כ"כ בזה שכל השפעתו של יהושע הוא מכוחו של משה, משא"כ הזקנים הם הבחינו בכל דבר ודבר שזה מכח משרע"ה. (תפארת שמואל-מאיר של ישראל)

ע"י טהרת המחשבה זוכה האדם להתקרב לקדושה העליונה

ויכפר על בני ישראל.

נאמר 'ויכפר' ולא נאמר 'לכפר', לרמז בכל מקום ובכל זמן שיתבונן האדם במעשיו וירצה לטהר עצמו במחשבה, ואז יעמדו לו זכות פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויסייע לו לטהר עצמו ולהתקרב אל הקדושה, וזה שא"א אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך, שזוכה ע"י טהרת המחשבה להתקרב לקדושה עליונה.

(תפארת שמואל)

היחוס שהיה לפנחס הוא מצד עצמו

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (כ"ה, ב).

איתא באוה"ח הק' שהכוונה שיתן לו בכהונה מחדש בדרך שנתנה לאהרן הגם שאביו ואחיו לא היו כהנים, עכ"ד הק'. ר"ל שיחוס הכהונה שהיה לפנחס היה יחוס עצמו, כאילו התחילה הכהונה ממנו עצמו. וזהו הפירוש יבא הכתוב ויחשו אחר אהרן, היינו להורות שהיחוס שלו הוא מצד עצמו, כמו אהרן, ולא היה לו התכונות של אבי אמו כלל.

והענין הוא, כי מי ששומר ברית קודש זוכה לבחי' חכמה, וחכמת אדם תאיר פניו (קהלת ח, א) שזוכה לבחי' אור פנים, ואור הפנים ממתיקו (עיין ע"ח שער לא פרק ה). ומהפך תכונותיו לתכונות יותר מועילות, כפי שנראה לצד ההיפך, אשר זמרי בן סלוא שהיה שבט נשיא מירשאל בא מפגם הברית לעבודה זרה, ולפיכך פינחס שהיה מתקן ברית קודש ע"י הריגת זמרי, ביטל התכונה של ע"ז שהיה לו מתכונות אבי אמו, וזכה ליחוס חדש מצד עצמו, כדוגמת אהרן הכהן שזכה לכהונה הגם שאביו ואחיו לא היו כהנים.

(אמרי מנחם)

'בקנאו את קנאתי-רק קנאת ה' צבאי'

בקנאו את קנאתי. פירש"י ז"ל: בקצפו הקצף שהיה לי לקצוף. היינו שקינא רק קנאת ה' צב-אות, ולא קנאת עצמו בשום נדנדוד צד, ואף לא לקבל שכר בעוה"ב, כי מסר נפשו ממש, כי היה סברא לומר שדין זה הוא רק לקנאין.

(ישמח ישראל)

ראיית פני הצדיקים וסגולותיה

יפקוד ה' אלוקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפנייהם ואשר יבוא לפנייהם ואשר יוציאם ואשר יביאם וגו' (ב"ה, ט"ז-י"ז). ונראה לבאר בס"ד על הא דכתיב "והנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש עובר לעיני תמיד" (מלכים ב' ד', ט'), וכבר הקשו בגמ' מנא ידעה, וראיתי בספר אך פרי תבואה שכתב דבר נכון, שכל דבר שבקדושה עושה רושם בלב ולא ימוש מזכרונו, והכי נמי אם רואה אדם צורת צדיק מתרשם זכרונו במחשבתו, ועי"ז נתעורר לילך באורחותיו. והיינו דכתיב "והנה ידעתי כי איש אלוקים קדוש" ומפרש הכתוב מנא ידעה משום ד"עובר לעיני תמיד" בצורתו לנגד עינינו. עכדפ"ח. וזוהו יתבאר הכתוב הנ"ל, דמשה התפלל שהשי"ת יפקוד איש על העדה, אשר בכל עת לא ימוש זכרונו מנגד עינייהם, ע"ד איש אלוקים קדוש עובר לעיני תמיד, והיינו דכתיב "אשר יצא לפנייהם ואשר יבוא לפנייהם". וזהו שאר"ל אשר יוציאם ואשר יביאם בזכויותיו (רש"י מהספרי), דע"י שיראו כיצד עוסק במצות ובמעש"ט, זכרון דברים אלו לא ימוש מזכרונו תמיד.

(ערוגת הבושם)

מרגניתא דיצחק פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

אביו שלשלת היחוס והקדושה ובין אביו אמו שפיטם עגלים לעבודה זרה, והשבטים היו מבזים אותו על כך, אבל זו היתה מעלתו שהיה יכול להתחבר אל הצד השני ולהעלות אותו.

(תולדות יעקב יוסף)

לכן הנני נותן לו את בריתי שלום (ב"ה, י"ב). "שלום" - וי"ו קטועה. פ"י שבמקום שהוצרך שם פנחס לקנאות היה השלום שבור וקטוע. ופנחס עשהו שלם.

(ר' שלום רפאל הירש - מאורה של תורה)

השיב את חמתי (ב"ה, י"א). כונת הודעת דבר זה אולי שבא לומר לו שלא יחשוב שה' השיב את חמתו בלא אמצעות זכות אשר כפה מדת הדין, ויצא מזה שיחשבו משה כי ה' מתנהג בסדר זה, לכן הודיע ה' כי פנחס הוא שהיה סיבה להשיב חמה, והוא אומרו השיב את חמתי כלומר שלא מעצמה שבה.

(אור החיים)

בקנאו את קנאתי בתוכם (ב"ה, י"א). על ידי זה שקינא פנחס את קינאת ה' והרג את זמרי, החזיר ללב כל ישראל - "בתוכם" - את מידת הקנאות, שלא יוכלו לסבול בקרבם עוברי עבירה.

(בשם הר"ק מקוצק זצ"ל, וכן ב' בשפת אמת)

בקנאו את קנאתי בתוכם (ב"ה, י"א). אע"פ שהוא היה כה עז וחריף, מקנא קנאת ה', בכל זאת נשאר "בתוכם" - מעורב עם כל ישראל ולא התבדל מהם.

(הרה"ק מהר"ם מוורקא זי"ע)

"והקרבתם אשה עולה לה". ומסבירים את הפסוק באופן הבא: אם הקרבתם נעשית ב"אשה" - באש של התלהבות, אזי הריהי "עולה לה" - ה' יתברך מתעלה על-ידה, כפי שאמר הכתוב: "מלא ה' כל משאלותיך" - היינו, שתמלא את כל משאלותיך ורצונותיך בה, כבוונה להגדיל ולהאדיר את כבודו בעולם...

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (ב"ה, י"ב). ראוי להתבונן

מפני מה זכה פנחס, מה שלא זכה משה רבינו, שנאמר בו לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית, ולא פעם אחת עשה כמעשה פנחס אלא פעמים רבות הציל את בני ישראל והשיב חמת ה' מעליהם, בעגל ובמרגלים ועוד, ולא הובטח בברית שלום כמו שהובטח פנחס. וההסבר בזה, על פי משל לאדם שהיו עליו הרבה בעלי חובות, ולא היה לו מה לשלם, ובכל עת שהיו באים אליו בעלי חובות לתבוע חובם, היה בא חבר אחד שהיה אוהבו, והיה משפיע עליהם שיאריכו את זמן הפירעון, והיה דוחה אותם מחודש לחודש. והנה לאיש הזה היה עוד אוהב אחר, ואותו אוהב בראותו את בעלי החובות שדוחקים אותו ואין לו מה לשלם להם, עמד ונתפטר עמהם שיקחו רק כעשרים אחוז מההלוואה, כיון שעדיף מעט מאשר לא כלום, והוא עצמו שילם לכולם וקרע את שטרי החובות. בראות הלווה שהחוב נפרע כליל, הודה לו מקרב לב ובירך אותו בכל הברכות שבתורה. בנו של הלווה שישב לידו שאל את אביו, למה לידיך הראשון לא הודית ובירכת אותו כל כך, ואילו את הידיד השני ברכת הרבה? השיב לו האב, כיון שהראשון אמנם דחה את החוב שוב ושוב, אבל חוב נשאר חוב. אבל השני פטר אותו לגמרי מן החוב וקרע את כל שטרי החוב. והנמשל: במעשה העגל באה מדת הדין לנגוש את ישראל, בא משה רבינו ודחה אותה ונאמר שם "וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו", כלומר שמנע נגישת החוב מעליהם אבל לא ביטלה לגמרי, וכמו שכתוב (שמות ל"ב ל"ד) וביום פקדתי ופקדתי עליהם חטאתם ונדחה החוב לזמן אחר, וכמו שנאמר ואולם חי אני וכו' אם יראה איש באנשים האלה... מה שאין כן פנחס שסילק את החוב לגמרי, לכן נאמר לו "הנני נותן לו את בריתי שלום". (בשם המגיד הק' מדובנא זי"ע)

ונתת מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל. דהנה יש מיני צדיקים גבוהים ורמים הדבקים בה' תמיד ואינם יכולים ליפרד רגע ולהזדקק לבריות לעסוק ולפקוח בצרכיהם, ויש מיני צדיקים הגם שדבוקים בה' ועובדים אותו אפילו הכא לפעמים יורדים ממדרגתם ומדברים עם בני אדם הפחותים מהם כדי להעלות אותם ולקשרם ג"כ בהשם ועבודתו ואפילו בני אדם סוחרים אשר אין עבודתם תדיר לה' ע"י חיבורם עם הצדיקים מתגטלים ומתנשאים קודש לה'. והנה משה רבינו ע"ה הוא היה אור הבהיר מסטרא דנצח שפירוש נצחית שהיה דבוק בה' תמיד ולא יכול להפרד אפי' רגע להתחבר עם ישראל, כאשר יבאו אל ארץ כנען, שמלת כנען מורה על לשון סוחרים כמו וחגור נתנה לכנעני, הוא ענין בני אדם הנוסעים מענין לענין פעם עובדים ה' ופעם עוסקים בצרכי עצמם ואז לא היה יכול משה רבינו ע"ה להתחבר עמהם. משא"כ יהושע שהיה קטן ממנו במדרגה, היה יכול ליכנס לארץ כנען ולנטלם ולנשאם עמו וזה בא מבחינת הוד כי מודים מכלל דפליגי ויש שם איזה אחיזה אפילו למי שהוא במדרגה קטנה. וזהו ונתת מהודך עליו ואז ישמעו כל עדת בני ישראל.

(עבודת ישראל)

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל.

במדרש רבה (כ"א, א') בדין הוא שואל שכרו. ונראה לפרש דהנה הקב"ה אין משלם שכר בעוה"ז כי פן יקלקל דרכיו וישמן ישרונו ויבעט, אלא הז"ל אמרו (אבות פ"ה מ"ח) המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ופנחס קידש שם שמים ברבים וזיכה רבים, ויוכל להנתן לו שכרו מיד ובטוח בו שלא יקלקל דרכיו. והיינו פנחס בן אלעזר השיב את חמתי בקנאו את קנאתי בתוכם דייקא, ולכן בדין הוא שיטול שכרו מיד וק"ל. עוד נ"ל דידוע דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין ט:); והסברא דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף (ב"מ סה.), לפי שהצדיק אינו נגמר מלאכתו עדיין דבכל רגע מבקש לרדוף אחר מצוה אחרת, וא"כ מאחר שמלאכתו אינו נגמר בעוה"ז, ע"כ אינו מבקש שכר בעוה"ז, דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף, אמנם הרשע שסובר בדעתו שבכל עת הוא נגמר, דבכל מצוה שעושה סבר שעשה לפנים משורת הדין, ע"כ מבקש שכרו בעוה"ז. אמנם כאן פנחס שקינא קנאת ה' ובודאי ביקש שמצוה כזו לא יבוא עוד לידו, וא"כ סוף המצוה הוא, ע"כ בדין הוא שיטול שכרו מיד ששכירות משלמת לבסוף וק"ל. (תורת משה)

וביום השבת שני כבשים. אמרו ז"ל (ילקוט ח"א רס"א) כל ענייני שבת שתיים שתיים, י"ל כי אמרו הז"ל (ב"ר י"א, ח) שאמרה שבת לכולם נתת בו זוג כו', כנסת ישראל יהיה בן זוגך, וכל זה מרומז בשם הוי"ה במילוי ה' (וי"ד ק"ה ו' ק"ה). גימטריא "בן" שהוא הוי"ה כפולה, מורה על התחברות קודשא בריך הוא ושכינתיה, וביחוד ביום השבת, ומורה על יום שכולו שבת שיהיה ה' אחד ושמו אחד.

תולע משפחת התולעי. הנה בכאן יש שינוי מבבל המשפחות, שבכולם כתיב בלמ"ד, 'לראובן' 'לשמעון', וכאן בלא למ"ד - הלא דבר הוא, כי לית מלה או אות באוריייתא וכו'. עוד יש בכאן שינוי בתורה, כי יתלעי כתיב חסר וא"ו, ויתולעי - כתי' מלא בוא"ו, ובודאי יש דברים בגו. ויש לבאר בזה דרך רמז, על דרך שכתוב במ"א על מה שאומרים 'נותן התורה' לשון הווה, והלא התורה כבר ניתנה בסיני, ומהראוי לומר 'נתן התורה' לשון עבר. ותיריך משום דבכל יום ובכל עת, הקב"ה ממציא חידושים בתורה, ולכך אומרים 'נותן' לשון הווה, שהוא דבר ההווה תמיד, ע"כ עי"ש. וזה יש לומר שהרמז כאן כי 'תלע' בלא וא"ו גימטריא 'נתן', ובא"ו גימטריא 'נותן', והוא שרמז תלע - אף שכבר 'נתן' התורה, עם כל זה משפחת התולעי היינו שנתרבה ונפרה תמיד חידושי התורה, ולכן נעשה תולע בוא"ו, שהוא נותן לשון הווה.

(דגל מחנה אפרים)

לכן הנני נותן לו את בריתי שלום (ב"ה, י"ב). פנחס היה הממוצע בין

הקב"ה ישלם לו על טרחתו בזהב רב

והוליתו החוצה, כאשר באו העירה הוא הוריד את המטפחת, והם נדברו להיפגש למחרת באותו הזמן ובאותו המקום כפי שנפגשו בפעם הראשונה. כך חלפו ימים ושבעות, עד שפעם אחת הגיע האופה למקום המפגש, ולא מצא את בעל הבית, הוא המתין זמן מה וכאשר הלך לא הגיע, חזר לביתו, גם למחרת וביום שלאחר מכן לא הגיע בעל הבית למקום המפגש, כנראה קרה לו משהו, חשב האופה, הרי לא סיימנו את העבודה, אך היכן אחפש אותו? הרי איני יודע לא את שמו ולא היכן ביתו, אך זה מקרה אבוד, בלית ברירה שב האופה לביתו וחזר לעבוד במאפיה, אומנם הוא הצליח בזמן קצר לחסוך קצת כסף, ויחד עם מטבעות הזהב המונחים אי שם במרתף לזכותו, היה מצבו טוב למדי, אבל עם כל זה הוא לא הגיע עדיין לבריה של זהב, הוא נזכר בברכת הרב, אך חשב כנראה שזה לא מגיע לי. מספר ימים לאחר מכן כאשר התהלך האופה בשוק, שמע כרוז קורא ומכריז כי בית מסוים בקצה העיר יימכר על פי מכרז, מכיוון שבעליו מתו ללא יורשים או צוואה, כששמע את דברי הכרוז, העלה האופה בדעתו כי יתכן שמדובר בבית בו הוא עבד, הוא החליט לנסות את מזלו לקנות את הבית, ומאחר ולא היו קופצים רבים, הצליח לקנותו בזול, ושילם דמי קדימה ואילו את השאר כיסה ממכירת המאפיה.

הוא קיבל את המפתחות של הבית על מנת להיכנס ולהתגורר בו, איך שנכנס לבית סגר את הדלת מבפנים, ופנה לעבר המרתף בנישימה עצורה, כשנכנס גילה שכל האוצר היה מונח שם כפי שהניחוהו ביום האחרון של עבודתו, האופה הבין שבעירו לא יוכל להיראות כאדם שהתעשר בן לילה, לכן הפיץ שמועה בין מכריו שיש לו דוד עשיר חשוך בנים באיסטמבול שבטורקיה, אשר ביקשו שיבוא לעזור לו בניהול עסקיו, אכן הוא עבר לאיסטמבול והעביר לשם גם את רכושו, שם בנה לעצמו ארמון מפואר והחל לשנות לעצמו מראה של אפנדי אמיד סוחר ביהלומים, עם הזמן נהיה קרוב למלכות ואחד מאנשי ההשפעה בחצר המלוכה.

האופה לשעבר לא שכח שכל עושרו בא לו על ידי ברכתו של הרב, הוא קיווה שתהיה לו הזדמנות לגמול לרב כראוי לו, רב צמח צרפתי שאף תמיד להתייחד עם השכינה בכותל המערבי בירושלים עיר הקודש, בערוב ימיו הוא החליט לעלות לארץ ישראל ולחיות את שארית חייו בארץ האבות, כאשר סיפר על תכניתו לראשי הקהילה דאגו לו להוצאות הדרך ולמלווה אשר ישמש אותו, הם גם שלחו מכתבים לראשי הקהילות אשר רבם האהוב יעבור בהן בדרכו לירושלים, שייקבלו אותו שם בכבוד הראוי לו, וכך הגיע הרב מטוניס לאיסטמבול, שם הוא התקבל בכבוד גדול וראש הקהילה הפציר בו להיות אורחו ככל שירצה, הרב צמח התעניין אצל ראשי הקהל אם יוכל להועיל לקהילה באיזו צורה שהיא? ראש הקהילה נאנח עמוקות וענה: הקהילה נמצאת כרגע במצב קשה בגלל גזירות קשות שגזרה המלכות, האחד והיחיד שיוכל לעזור לנו בנושא זה, הוא אפנדי עשיר שיש לו השפעה גדולה בחצר המלכות, משלחת של ראשי הקהילה צריכה מחזר להיפגש איתו כדי לבקשו שישתמש בכוח ההשפעה שלו לצורך הקהילה, אך הם מודאגים כיוון שזו הפגישה הראשונה איתו ואין לדעת אם אפשר לתלות בו תקוות, לכן אם הרב החשוב יצטרף למשלחת, זכותו וודאי תעמוד להם.

הרב צמח הסכים בחפץ לב, כאשר נכנסה המשלחת לבית האפנדי, הוא קם בזריזות ובא לקראת הרב, נטל את שתי ידי ונישקם בריאת הכבוד, ניכר היה עליו שהוא נרגש מאד מהפגישה, דבר שעורר פליאה אצל כל חברי המשלחת והרב צמח במיוחד, האפנדי חזר למקומו וביקש את כולם לשבת, ואמר אני מוכן לשמוע את בקשתכם, ראש הקהל תיאר באוזני האפנדי את מצבה הקשה של הקהילה, וביקשו להשתדל אצל המלך להקל על מצבם, אני נתן לך הבטחה שלא אנוח ולא אשקוט עד שאמלא את בקשתכם, ענה להם האפנדי.

עכשיו אבקש מחילה מכבודכם ותנו לי לדבר מספר מילים עם האורח מטוניס, הוא ביקש מהרב להיכנס עימו לחדר, ושם אמר לו בארבע עיניים: הרב מתפלא מדוע אני כל כך נרגש ממפגשיו, הרב זוכר בסיפור שקרה לפני מספר שנים בטוניס, שחי אופה עני מול ביתו של הרב, פעם באמצע הלילה היה הרב זקוק לגפרורים וכיו? ובכן האופה הזוא זה אני. רק עכשיו תפס הרב עם מי הוא מדבר, הם המשיכו לשוחח עוד זמן מה, וכשנפרדו ביקש האפנדי מהרב ברכה שהצלחה תמשיך להאיר לו פנים, ראה נא ידידי ענה לו הרב, היות והקב"ה לא נשאר חייב, הרי שבזכות שהארת בית יהודי כדי שיוכל ללמוד תורה, האיר הקב"ה את מזלך, ואם תמשיך לעזור ליהודים, הקב"ה יעזור לך גם להבא בברכה ובהצלחה. האפנדי נתן לו את הבטחתו מכל הלב.

בטוניס חי פעם רב צדיק גדול שזכה להערכה רבה, לא רק מצד היהודים אלא גם אצל הערבים, שמו היה הרב צמח צרפתי זצ"ל, הוא היה נוהג לקום באמצע הלילה לתיקון חצות, ולאחר שהיה מבכה את החורבן ואת גלות השכינה, היה נוהג לשבת וללמוד תורה עד עלות השחר בהתמדה ובשמחה גדולה. פעם אחת כאשר קם באמצע הלילה כמנהגו. לא מצא גפרור כדי להדליק את מנורת הנפט שלו. הוא הצטער על שיהיה להתבטל מלימוד התורה, אך מיד נזכר כי בשכנותו נמצאת מאפיה ושם יוכל מן הסתם למצוא אש, הרב לא התעצל והלך אל השכן הערבי ודפק על דלתו, האופה ישן באותה שעה שינה עמוקה, הוא התעורר לשמע הדפיקות על הדלת, הוא קם ממיטתו ובחוסר רצון ניגש לדלת ושאל מי הדופק? "השכן הרב צמח", ענה הרב, האופה הסיר את הבריה ופתח את הדלת, סלח לי על הטרחה התנצל לפניו הרב, נשארתי ללא גפרורים ואני זקוק לאש כדי להעלות אור במנורה, הגחלים בתנור עוד רחשו, האופה הדליק נר ונתן לרב שהודה לו, ופנה לשוב לביתו, אך בדרך כיבתה הרוח את האש, ככל שהיה זה לא נעים לשוב ולהעיר את האופה שנית, החליט הרב שבשביל מצוות תלמוד תורה ראוי להשפיל את כבודו, חזר הרב אל בית האופה ודפק בדלתו שנית, האופה יצא גם הפעם ממיטתו ופתח את הדלת, שוב התנצל הרב על ההפרעה אך האופה ניגש לתנור ללא אומר ודברים, והגיש לרב נר דולק, הרב הודה לו ואיחל לו לילה טוב ושב לביתו, אך בטרם נכנס לביתו, שוב גברה הרוח על האש.

עתה הבין כבר הרב כי יש כאן מעשה שטן הרוצה למונעו ממצוות תלמוד תורה, דן הרב קל וחומר בעצמו, אם היצר הרע לא מתעצל מלעשות את תפקידו, אני על אחת כמה וכמה, אלא מאי הגוי יגדף אותי, שומה עלי לקבל זאת באהבה ובלבד שלא לבטל תורה. הפעם איבד האופה את סבלנותו ונתן לרב לדפוק הרבה זמן, לאחר מכן קם ממיטתו זועף ופתח את הדלת, והחל גוער ברב על שזו הפעם השלישית הוא מפריעו משנתו, הוא אף הראה לו את הבריה הכבד אשר צריך להסיר כדי לפתוח לו את הדלת, הרב התנצל על ההטרדה, וברכו שהקב"ה ישלם לו על טרחתו בזהב רב שישקול יותר מהבריה הכבד, ברכתו של הרב הרגיע את האופה שכמו כל הערבים גם הוא העריך את ברכת הרב, ידוע היה לכולם שברכת הצדיק אינה חוזרת ריקם, האופה אמר, אלך בעצמי להדליק את מנורת הרב, לבש האופה את מעילו נטל איתו נר דולק ובסוככו עליו בעזרת מעילו, הצליח להגיע עם האור לבית הרב להדליק את המנורה.

האופה שב לביתו לישון והרב שקע בלימודו, האופה האמין שברכת הרב תתקיים, אך הנה חולף יום ועוד יום ולא קורה מאומה, הוא ממשיך לעבוד קשה ולהזיע על יד התנור, מן הסתם אינני ראוי לברכה אמר לעצמו האופה והסיח דעתו מן הענין. פעם כאשר יצא לשוק להתאווור ולשאוף אויר צח, נפגש באדם לא מוכר אשר שאלו, אולי אתה מחפש איזו עבודה? השיב לו האופה לא, יש לי מאפיה שמעסיקה אותי, ולמרות שאינני עשיר אני מרוצה. אמר לו הזר: אני רואה שהנך אדם הגון ואני זקוק לאחד כזה לעסק שלי, אני מוכן לתת לך פי ממה שאתה מרוויח מהמאפיה, בכדי שתעבוד אצלי כמה חודשים, זה תלוי אם אוכל למצוא מחליף למשך התקופה שאעבוד אצלך, ענה האופה, הציע הזר: בוא ניפגש במקום זה מחזר לאחר זריחת החמה ואז תיתן לי תשובה. למחרת כאשר הגיע האופה בזמן הנקוב, המתין לו כבר הזר, והאופה הביע את הסכמתו לקבל את העבודה, הזר הוביל את האופה דרך רחובותיה וסמטאותיה הדרומיים של העיר, עד שהגיעו לסמטה צדדית, כאן פנה אליו הזר ואמר: עכשיו אאלץ לכסות את עיניך מאחר שאנו צריכים לעבור בדרך נסתרת, אז שלף ממחטה מכיסו וקשר אותה לעיניו, וכך הם המשיכו להסתובב במשך זמן מה עד אשר עצרו ליד בית, הם ירדו מספר מדרגות, והזר פתח כמה מנעולים והסיט דלת חלודה בקול הריקה צורמת, הנה הגענו אמר הזר בהסירו את המטפחת מעל עיני האופה.

לעיני האופה נתגלה מרתף מואר, על שולחן ארוך היו פזורות שקיות מלאות מטבעות זהב ויהלומים, אשר דמו לאוצרות מלכים, עבודתך היא לצבור את המטבעות והאבנים הטובות לערמות, למיננם לפי גודלם, ואז לסופרם ולערוך רישום מדויק ולראות אותם בשקיות כפי שאראה לך, העבודה מצאה חן בעיני האופה, הזמן עבר מהר, ואז אמר בעל הבית מספיק להיום, הוא שילם לאופה את שכרו כפי שסוכם ביניהם, בנוסף לזה הוא שם בצד מטבע זהב, זו תהיה משכורתך בכל יום עבודה, ובסוף גם תוכל לקחת את מטבעות הזהב שיצטברו בשבילך, אמר לו בעל הבית, לבסוף הוא קשר את עיניו

בפי ישרים

ללכת בדרכי ישרים לפניך

המצות מתגלגלות ביהלומים רק צריך להרימם

זה עוד יהלום שהולם אותו, ומטהר את נשמתו כעבודת הכהן גדול בקודש הקודשים. בפרשתן פנחס בן אלעזר הולך לבדו לקדש שם שמים, הוא לא חת ולא זע משום דבר שבעולם, הוא רוצה לעצור את המגיפה מעל כל בני ישראל, והנסיון קשה להרוג נפש בישראל, ואעפ"כ הוא מחליט להרוג את זמרי, שבביל להרים את היהלום שבו, ואיך הקב"ה עשה שהוא יגלה את היהלום המבריק שבו, ע"כ נדבר בהמשך דברינו, אבל הלכה למעשה ניקח לעבודת ה' בכל ימינו, שיש לכל א' וא' יהלום, רק צריך להבין וללמד אותו, ולהרים אותו מהאדמה, כי כל עוד שהוא יהי על האדמה, הוא יהיה שם, אלא מה צריך להרימו ולעבוד עליו, כך צריך לגלות את היהלום שבתוך ליבנו.

אצטט כאן מדבריו חק של הרבי ר' אלימלך מליזנסק, מתוקים מדבש ונופת צופים, וכה דבריו: "ונראה לפרש דהנה יש כמה בני אדם שאינם מרגישים איזה דבר אם בא לידם אם לעשות הדבר ההוא או לאו, לפי שאין מבינים לנטות עצמן אם יש מצוה בעשות הדבר ההוא, כי היצו"ר מסמא את עיני האדם לכלתי ראות האמת חלילה, אלא כשרואין צדיק א' שעושה הדבר ההוא והצדיק הוא עושה הדבר באהבה ויראה כ"כ עד שכל הווא"ן אותו מעידין על הדבר שהוא מצוה גדולה לעשות כמעשהו, אעפ"י שמתחילה לא ידעו אם יש מצוה בה. כן היה הדבר כאן שאצל השבטים בתחילה לא הבינו את המצוה של הריגת זמרי וכמ"ש שנתעלמה ממנו הלכה, וכשבא פנחס ועשה הדבר הזה בכח קדושתו הגדולה, אז הרגישו כולם פה אחד שזה מצוה גדולה להרוג אותו אעפ"י שהוא נשיא, לכך היה בעיניהם חידוש גדול על פינחס שהיה מצד אם בן פוטי ויעשה דבר גדול כזה מה שלא עלה בלבו כלל שזה הוא מצוה, ואיך בא זה לפינחס לידע מן הסוד ההוא. לכך מתרץ הכתוב לומר לא יהיה הדבר חידוש בעיניכם, הלוא הוא נין אהרן ועמדה לו זכות אהרן, והם שדברו חלילה לא מחמת גנאי דברו, אלא כמתמיהים על עצמם איך לא הרגישו בדבר לעשות כמעשהו הקדושה והטהורה. היוצא לנו מזה, שאחר שעשה פנחס דבר זה הכנים קנאה בלב עם הקודש שמהיום והלאה יביטו על ארחותיהם בעינא פקיהא להיות זריז ונשכר במצות ה'. והנה האדם העובד ה' מעצמו ולפי שכלו אז אינו יכול להגיע לעלות כי אם עד מקום ששכלו מגיע וכפי שרשו וכח הכנות, אבל כשאדם רואה מחבירו דבר טוב והוא מקנא עצמו בו עשות ג"כ, כך הקנאה מביאה שיעשה אפילו שלא בדרך הטבע ויכול לעלות למעלה ע"יז, ולכך כתוב "אל תקנא כו' כי אם ביראת ה' כל היום". וזהו "פינחס בן אלעזר כו' השיב כו' ע"י" בקנאו את קנאתי בתוכם", פירוש שהכנים בלב ישראל אקנאו ביראת ה' כו', "ולא כליתו" פירוש הדבר הזה הוא דבר שאין בו כליון, "לכך אמור הנני נתן לו את בריתי שלום" כי האדם הנקרא עובד ה' באמת הוא השלם בעובדו, ומי גרם זה? פינחס בגודל קדושתו, ולכן נתתי לו ברית שלום. ע"כ דבריו חק'.

היוצא מדבריו, השבטים לא הבינו את המצוה של הריגת זמרי, כי נתעלמה מהם הלכה, אבל פינחס, שזכות אהרן הכהן עמדה לו, ומכח אהבתו ויראתו להקב"ה, הוא קינא קנאת ה' צבאות, והרג את זמרי, ואז הם הבינו איזו מצוה היה פה, ולמדו מזה שניגשים למצוה צריך להיות זריז ונשכר במצות ה', ולא לחשוב פניות לאיזה שהוא צד, אלא לעשות נחת רוח ליוצרינו, ובזכות זה ש"הנני נתן לו את בריתי שלום" בשכר מה שהוא עשה.

וביותר להרחיב הדברים. ע"י המעשה שעשה פינחס בהריגת זמרי בקדושה ובטהרה, לקנא קנאת ה' צבאות בהתבטלות גמורה בלתי לח' לבדו, הכנים והשריש בליבות בני ישראל שגם יקנאו קנאת ה' צבאות, ויבינו את חומרי החטא, ועי"ז יצדיקו על עצמם את הדין, ובכוחו הגדול השפיע להם חסד ורחמים (עפ"י אמרי מנחם בפרשתן אות א', ועי"ש בהרחבה גדולה), ויותר מכך, חז"ל אומרים "מחשבת פסול פוסלת בקודשים", פינחס לא היה לו מחשבה של נדנדו למשהו אחר, אלא הכל עשה לקנא קנאת ה' צבאות, לעצור את המגיפה מעל בני ישראל, וזהו כוחו וקדושתו הגדולה, שהוא כיפר על בני ישראל, בכך שהרג את זמרי רק לקנא קנאת ה' צבאות. ולכך בדין הוא שיטול שכרו, שאדם שמקנא ה' צבאות, וכל כולו מלא קדושה, ועי"ז נעשה שלוחו של מקום, בדין הוא שיטול שכרו, כי ממשך ע"ע מדת הקב"ה בחי' שלום (עפ"י אמונת משה בפרשתן אות ג', ועי"ש בהרחבה גדולה).

על כל פנים, הקב"ה רצה ליתן לפינחס את הכהונה, ולכן נתעלמה מהשבטים הלכה, בכדי שפינחס יזכה בכהונה, ובמעשה זה הביא שלימות לעולם, ובזכות זה לשלימות נפשו. וכדברינו עד עתה, להרים ולהבין את היהלום שבתוכו, את היהלום שרוצה ששויו יהיה פי מוניס, אבל כל זה תלוי כמה אנו משקיעים באותו יהלום.

מעשה היה בבחור שעם סיום הזמן בשיבה, בדרך הנסיעה הארוכה אל ביתו, נכנס אל העיר ראדין לברך ממרנא ורננא צדיק הדור הכהן הגדול מאחיו בעל הספה"ק "הפץ חיים" זי"ע. היה זה בשעת ליל מאוחרת, על כן א' ממקורבי הרב הכניסו אל ביתו, תוך שהוא נותן לו אש"ל מלא, ומכבד אותו בכבוד הראוי. אותו בחור היה בנסיעה שעות ארוכות, ולא התפלל תפילת מעריב, וחשב שינוח מעט, יקום, יתפלל מעריב, ויחזור לישון. אבל מחשבות לחוד ומעשים לחוד, וקם בבוקר תוך שהוא נזכר שלא התפלל מעריב. הלך לתפילת שחרית במחיצת החפץ חיים, ולאחר התפילה נכנס להתברך מפיו, ופתח ואמר:

פעם היו שנים של שובע, וע"כ אם נפל למאן דהו מטבע על האדמה, הוא לא טרח אפילו להרימו, כי היה כזה שפע של כל הדברים. אבל ברבות השנים בא רעב לעולם, וע"כ אם נפל או שמישהו מצא איזה סוג של מטבע, מיד היה מרים אותו, וקונה אוכל ושתיה.

הבחור לא הבין מה מרמז החפץ חיים, והרב הרגיש במחשבותיו, והמשיך בדבריו: בזמן אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ובזמן שבית המקדש היה קיים, היה שפע של מצוות ומעשים טובים, היו יכולים לעבוד את הבורא ב"ה בכל עת ובכל זמן, כי צד הרוחני היה חזק בזמנם. אבל היום שצד הגשמי מתחזק, כל דבר רוחני הוא כמים קרים על נפש עייפה, ולכן צריך להרימו ולהגבירו, כי אנו נמצאים בדור של עקבתא דמשיחא, וכל פעולה הכי קטנה של יהודי מקרב את ביאת המשיח.

ובאותה קנה מידה המשילו המגידים משל לאדם שנסע אל מעבר לים לאחת מהמדינות לעבוד בכדי לצבור כסף במשך כמה חודשים, ואז יחזור הביתה, שיהיה לו פרנסה. והוא עבד ועבד, עד שעברו שנתיים ימים, והוא החליט שלפני שהוא יסע, הוא יעבור תחילה דרך השוק, בכדי למצוא משהו שיכפיל וישלש את משכרתו פי מונים, והוא מצא שהבשר שנמכר כאן, אצלו במדינה זה עולה פי שניים או שלש, הוא ביקש שיארזו לו בשר בכל סכום הכסף שיש לו, ולאחר שבועיים הוא הגיע לביתו. ואז שהוא הגיע הוא לאחר שבועיים ימי הפלגה, והלך לנוח מעט. ולבינתיים מגיע המשלו של הבשר, והיות ששבועיים זה היה מונח בלי קירור, ללא תנאים מינמאליים, הכל היה מסריח. בני ביתו שהרגישו במחשבת אביהם, התחילו לחפש בתוך חליפתו אולי ויהיה נס וימצאו איזה מטבע... והם מצאו איזה אבן מאירה באור יקריות. מיד הם רצו אל הצורף, והיה שוה בסכום גדול של כסף. שהגיעו אל ביתם, הם שאלו את אביהם, מהיכן זה? והוא ענה להם, שהוא הלך באחת העיירות, והיה שם מונח אבנים כאלה לרוב, ואם היה יודע שזה שווה יותר מהעבודה הקשה שהוא עבד, ויותר מהבשר שהוא קנה והלך פח האשפה, היה אוסף ואוסף אבנים משם לרוב...

יהלומים לרוב מסתובבים ברחובות ובשוקים, רק צריך לדעת להרימם. איננו מתעסקים כלל ביהלומים של גשמיים, אלא ביהלומים של רוחניות, יהלומים שהם מצוות שהם מתגלגלים ביום יום, ורק צריך להרימם ולהגביהם, והשכר שלהם הוא יקר וחשוב. בדורות שלנו כל מצווה או מעשה טוב, תורה או תפילה, המה יהלומים, שמי שמשקיע בהם, שכרו יהיה כפול ומכופל, ולכן עלינו לדעת, שבפרט בדורות שלנו שהגשמיים מתרבה מיום ליום, אז הם רצים ואנו רצים, הם רצים לחיי העולם הזה, ואנו רצים לחיי העולם הבא' לאסוף כמה שיותר יהלומים שמתגלגלים ביננו לכין עצמינו בכל עת ובכל שעה.

א' מהקוראים האיר את עיני במאמר חז"ל בהוריות (ג). עה"כ (משלי ג' ט"ז) "יקרה היא מפנינים" וחז"ל מדמים את זה "מכח גדול שנכנס לפני ולפנים", לכאורה חז"ל לא מצאו דבר דומה לרמז להתוה"ק שיקרה היא מפנינים' לכהן גדול שצוה את ה' בקדושה ובטהרה בקודש הקודשים? אלא הסבר לי הסבר נפלא, שום דבר בעולם לא ידמה ולא ישוה להתוה"ק שיקרה היא מפנינים, מלבד הכהן הגדול שהוא לפני ולפנים, שכמו שהכהן הגדול הוא בעבודת הקודש בקודש הקודשים, כמו כן היא יהודי שיושב ועוסק בדברי התוה"ק, עובד את ה' בקודש הקודשים. אז יהודי שלומד בתורת ה', הוא מצא את היהלום היקר והנדיד שמסתובב באור הגנוז שגזנו הקב"ה, וכל לימוד וחינוך

עלוך זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

הודעה משמחת
ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדירים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלוך אשרי האישי"
או במספר טלפון ("קהילות"):
8915 073-275-7000, ולהקיש קוד
אין נגן אכרלה בפלניג'א, אלא פינכס נרפיס אג'אל אפ'נפת
ס'אלא א'אל

"יפוצו מעיינותיך חוצה"
קח לך זכות וחלק
בהוצאות הגליון
השוטפות מדי שבת
בשבתו

נודב לעילוי נשמת
מרת רוזא בת ר'
אברהם ע"ה
נלב"ע י"ז תמוז תשע"ז
ת. נ. צ. ב. ה.

ע"י
הרה"ח שלמה זלמן שאהן שליט"א
לע"נ אמו מרת צירל בת
הרה"ח ישעיה יעקב ע"ה
נלב"ע כ' תמוז תשע"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלוך להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבח"ה ישראל פינכס אג'אל אפ'נפת, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321-ע"ש ישראל בנימין פינכס אג'אל אפ'נפת. ניתן לתרום מכספי מעשר.